

Evaluatie van de zadenactie op basisscholen

Inleiding

Het Rijksprogramma Jong Leren Eten stimuleert ervaringsgericht leren over gezonde en duurzame voeding; moestuinieren is daarbij een belangrijke werkvorm. Rijk Zwaan stelt jaarlijks ca. 3600 zadenpakketten gratis beschikbaar voor basisscholen om moestuinieren te stimuleren. De verspreiding van deze zadenpakketten loopt via Vereniging GDO en Natuur- en Duurzaamheidseducatie (NDE-)centra, en Jong Leren Eten (JLE)-makelaars.

Het doel van dit onderzoeksproject was om in kaart te brengen hoe zadenpakketten worden gebruikt en welke effecten de zadenactie heeft op moestuinactiviteiten op basisscholen.

Onderzoekopzet

Kwalitatief:

- 4 oriënterende gesprekken met kerncontactpersonen van de zadenactie (Rijk Zwaan, Vereniging GDO, Smaaklessen, JLE-makelaar).
- 10 diepte-interviews met intermediairs (NDE/JLE, 10 provincies).

Kwantitatief:

- Vragenlijst onder 76 basisscholen die in de afgelopen paar jaar (2022-2025) gebruik maakten van de zadenactie.

Resultaten

Hoe scholen de zadenpakketten inzetten

- **Wie:** Kinderen in alle groepen (groep 1 t/m 8) gaan aan de slag met de zadenactie; relatief vaak groepen 5 t/m 7 (zie Figuur 1).
- **Hoe:** Varia manieren, met name vensterbank/potten in klas (33-49%), vierkante meter bakken buiten (31-55%), moestuin op terrein (31-51%).
- **Waar:** Vooral op/naast school (90-100%).
- **Hoe vaak:** Vaak 6-9 sessies per jaar; in groep 4 t/m 8 geeft 24-29% aan meer dan 15 sessies.
- **Hoe lang:** Per sessie meestal 15-30 min; groep 6 t/m 8 vaker 31-60 min.
- **Begeleiding:** Meestal onder begeleiding van de groepsleerkracht (48-71%), soms met ouders (20-31%), schoolmedewerkers (17-34%) of een moestuincoach (14-21%).
- **Wat gebeurt er met de oogst:** 71% verwerkt groente op school (koken/proeven); 58% geeft de oogst mee naar huis.

Pluspunten

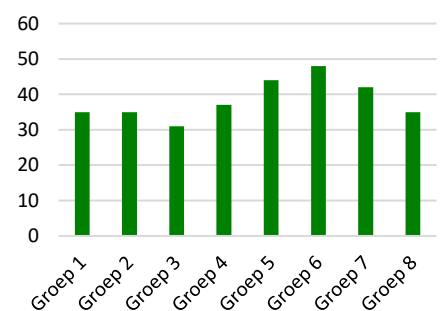
De zadenactie

- De aanvraag is laagdrempelig
- Het is gratis voor basisscholen
- Goede herinnering om te moestuinieren
- Extra contactmoment met NDE-centra (kans om breder aanbod rond natuur/duurzaamheid te delen)

Het zadenpakket

- De kwaliteit van de zaden is zeer goed
- De hoeveelheid zaden is genoeg voor een hele school
- Voldoende variatie van zaden
- Passend voor de leeftijdsgroep

'Het zadenpakket is een aanjager: het herinnert scholen om het moestuinseizoen te starten en creëert een extra netwerkmoment met NDE-centra.'

Figuur 1 Welke groepen gaan aan de slag met de zadenactie? (N=76) Y-as = Aantallen; meer antwoorden mogelijk

Waardering & gebruik materialen

- De zadenactie wordt zeer gewaardeerd (waardering 4,5/5) door basisscholen; de kwaliteit van de zaden en leeftijds-geschiktheid beoordelen zij als hoog.
- In totaal gebruikt 54% van de basisscholen het bijgeleverde informatieboekje (waardering 4,4/5). Gebruik van de website (LoveMySalad) is laag (8%).
- Elk jaar zijn er 3600 zadenpakketten beschikbaar. Veel scholen doen jaarlijks mee, al zijn er ook elk jaar nieuwe scholen.

Effecten van het zadenpakket op moestuinactiviteiten

- 69% vindt dat leerlingen vaker in de moestuin bezig zijn door het pakket.
- 68% beaamt dat meer leerlingen kunnen moestuinieren door het zadenpakket.
- 63% kan de moestuin vergroten dankzij het zadenpakket (m.n. bij startende scholen): van geen moestuinplek tot een (kleine) moestuinplek.
- 69% van de basisscholen zegt dat het zadenpakket zorgt voor de teelt van andere (meer diverse) gewassen.
- Voor 44% is het zadenpakket essentieel om te gaan moestuinieren; 73% zegt óók zonder gratis zaden te (blijven) moestuinieren.

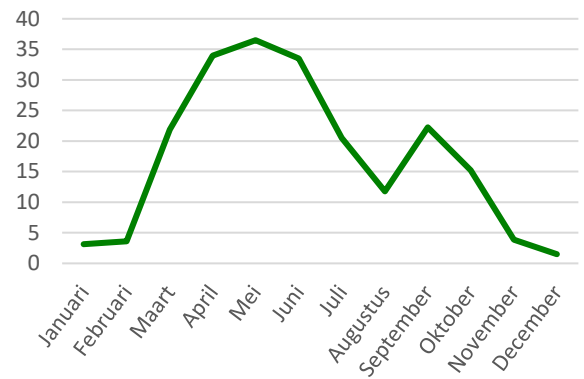
Aanbevelingen voor de praktijk

- **Borging in de school:** Veranker moestuinieren in het beleid en het curriculum van de school; maak duidelijk bij welke kerndoelen moestuinieren aansluit; investeer in menskracht (leerkracht/coach/ouders), financiële ondersteuning en tijd.
- **Communicatie & materialen:** Geef tips over wat er gedaan kan worden met de overgebleven zaden (delen, bewaren, terug naar NDE, zaden-herkenningsspel).
- **Vakanties:** Organiseer het onderhoud van de moestuin via BSO/ouders of kies soorten die vóór de zomervakantie te oogsten zijn.

Conclusie

De zadenactie wordt zeer gewaardeerd door basisscholen en intermediairs. De actie wordt op veel verschillende manieren uitgevoerd op basisscholen. De zadenactie lijkt met name een effect te hebben op de soorten gewassen die gebruikt worden en een positief effect op de hoeveelheid kinderen die moestuinieren. Voor de meeste scholen lijkt het zadenpakket niet cruciaal om met moestuinactiviteiten aan de slag te gaan. Echter, voor een kleine groep scholen is het pakket wel essentieel. Ook lijkt de actie een goede herinnering en stimulant, en dus een aanjager om de moestuinactiviteiten weer te plannen en in gang te zetten.

Figuur 2 In welke periode zijn kinderen aan het moestuinieren? (N=76). Y-as = Aantallen. De lijn geeft het gemiddelde aantal aan over de groepen 1 t/m 8 heen.

Informatie

Gertrude Zeinstra
E gertrude.zeinstra@wur.nl
www.wur.nl/wfbr

Lenneke van Bussel
E lenneke.vanbussel@wur.nl
www.wur.nl/wfbr

Dit onderzoeksproject is onafhankelijk uitgevoerd door Wageningen Food & Biobased Research (WFBR), en gefinancierd door het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (Project BO-43-110-022 [2023+2024]; BO-43-218-003 [2025]).